

Przedmiotowe zasady oceniania z Przyrody w klasie 4
w Szkole Podstawowej im. s. Czesławy Lorek
w Biczycach Dolnych

Zasady oceniania z przedmiotu Przyroda zostały opracowane na podstawie:

1. Statutu Szkoły Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
2. Wewnątrzszkolnych Zasad Oceniania w Szkole Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
3. Programu nauczania Przyrody „Tajemnice przyrody”

I FORMY I ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

Prace pisemne w klasie			
Forma	Zakres treści nauczania	Częstotliwość	Zasady przeprowadzania
Prace klasowe (1 h lekcyjna)	jeden dział obszerny lub dwa mniejsze działy	Co najmniej jedna praca klasowa w półroczu	zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o pracy klasowej zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym
Sprawdziany (do 20 min)	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Co najmniej jeden sprawdzian w półroczu	zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o sprawdzianie zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym
Kartkówki (do 15 min)	Materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Częstotliwość dowolna	Bez zapowiedzi
Prace pisemne w domu			

Pisemne prace domowe	materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu	Co najmniej jedna praca w półroczu	zróżnicowane zadania zgodnie z realizowanym materiałem
Inne prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> • zadania związane z projektami edukacyjnymi – wykonywanie plakatów, prezentacji PowerPoint do bieżącego materiału - wykonywanie doświadczeń, hodowli, obserwacji 	raz w półroczu	zadania kierowane do pracy w grupach lub dla uczniów szczególnie zainteresowanych przyrodą
Odpowiedzi ustne			
Ustne sprawdzenie wiadomości	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	minimum jedna w półroczu	bez zapowiedzi
Pytania aktywne	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	częstotliwość dowolna, w zależności od predyspozycji uczniów	uczniowie sami zgłaszają się do odpowiedzi lub są wyznaczani przez nauczyciela Uczniowie otrzymują plusy /minusy rozliczane w systemie 5 plusów – ocean bdb 5 minusów –ocena ndst
Referowanie pracy grupy	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	w zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	W każdym kolejnym referowaniu powinny zmieniać się osoby referujące
Praca na lekcji	bieżący materiał nauczania	jedna lub dwie oceny w półroczu	oceniana jest aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy w grupie lub w parach. Uczniowie otrzymują plusy /minusy rozliczane w systemie 5 plusów – ocean bdb 5 minusów –ocena ndst

Udział w konkursach przedmiotowych

Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim oraz laureat lub finalistą ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej, otrzymuje z danych zajęć edukacyjnych najwyższą pozytywną roczną ocenę klasyfikacyjną.

Zasady oceniania z geografii zostały opracowane na podstawie:

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych wraz z późniejszymi zmianami
5. Statutu Szkoły Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
6. Wewnątrzszkolnych Zasad Oceniania w Szkole Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
7. Programu nauczania geografii „Planeta Nowa”

I FORMY I ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

Prace pisemne w klasie			
Forma	Zakres treści nauczania	Częstotliwość	Zasady przeprowadzania
Prace klasowe (1 h lekcyjna)	jeden dział obszerny lub dwa mniejsze działy	Co najmniej jedna praca klasowa w półroczu	zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o pracy klasowej zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym
Sprawdziany (do 20 min)	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Co najmniej jeden sprawdzian w półroczu	zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o sprawdzianie zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym

Kartkówki (do 15 min)	Materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Częstotliwość dowolna	Bez zapowiedzi
Prace pisemne w domu			
Pisemne prace domowe	materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu	Co najmniej jedna praca w półroczu	zróżnicowane zadania zgodnie z realizowanym materiałem
Inne prace domowe	- zadania związane z projektami edukacyjnymi - wykonywanie plakatów, prezentacji PowerPoint do bieżącego materiału	Częstotliwość dowolna	zadania kierowane do pracy w grupach lub dla uczniów szczególnie zainteresowanych geografią
Odpowiedzi ustne			
Ustne sprawdzenie wiadomości	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	minimum jedna w półroczu	bez zapowiedzi
Pytania aktywne	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	częstotliwość dowolna, w zależności od predyspozycji uczniów	uczniowie sami zgłaszają się do odpowiedzi lub są wyznaczani przez nauczyciela. Uczniowie otrzymują plusy /minusy, które rozliczane są w systemie: Pięć plusów – ocena bdb. Pięć minusów – ocena nast.
Referowanie pracy grupy	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	w zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	W każdym kolejnym referowaniu powinny zmieniać się osoby referujące

Praca na lekcji	bieżący materiał nauczania	jedna lub dwie oceny w półroczu	oceniana jest aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy w grupie lub w parach. Uczniowie otrzymują plusy /minusy które rozliczane które rozliczane są w systemie: Pięć plusów – ocena bdb. Pięć minusów – ocena nast.
------------------------	----------------------------	---------------------------------	---

Udział w konkursach przedmiotowych

Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim oraz laureat lub finalistą ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej, otrzymuje z danych zajęć edukacyjnych najwyższą pozytywną roczną ocenę klasyfikacyjną.

II POZOSTAŁE PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

1. Pisemne prace klasowe, sprawdziany

- Pisemne prace klasowe są obowiązkowe.
- W przypadku nieobecności usprawiedliwionej uczeń musi napisać pracę klasową w terminie ustalonym przez nauczyciela jednak nie później niż w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły.
- Obowiązkowej poprawie podlegają oceny niedostateczne, pozostałe za zgodą nauczyciela.
- Do dziennika wpisywane są obie oceny, a pod uwagę jest brana ocena z poprawy, nawet jeśli jest niższa od wyjściowej. Ocena z poprawy zostaje oddzielona od oceny uzyskanej w pierwszym terminie znakiem (/)np. **1/5**
- Zadania w pracach klasowych i sprawdzianach są punktowane. Sumę uzyskanych punktów przelicza się wg skali stopniowej procentowej zamieszczonej poniżej

2. Kartkówki

- Sprawdzane w ciągu jednego tygodnia
- Nieobecność na kartkówce nie obliguje ucznia do jej napisania
- Kartkówka zastępuje wypowiedź ustną i może być ich wiele
- Zadania w kartkówkach są punktowane. Sumę uzyskanych punktów przelicza się wg skali stopniowej procentowej zamieszczonej poniżej

3. Wymagania na poszczególne oceny szkolne z prac pisemnych

a) celujący	100% + zadania dodatkowe
b) bardzo dobry	90 - 99% maks. liczby punktów,
c) dobry	75 - 89% maks. liczby punktów
d) dostateczny	50 - 74% maks. liczby punktów,
e) dopuszczający	35 - 49% maks. liczby punktów,
f) niedostateczny	0 - 34% maks. liczby punktów.

Ocena może być oznaczona + lub – jeśli:

a.) + wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie przewyższają wymagania przypisane danej ocenie, nie osiągając jednocześnie wymagań do oceny o jeden stopień wyżej.

b.) - wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie odbiegają od wymagań przypisanych danej ocenie, ale znacznie przewyższają wymagania od oceny o jeden stopień niżej.

- Zarówno uczeń jak i rodzic ma prawo wglądu do prac ucznia, przy czym zastrzega się, że prace pisemne ucznia nie mogą być udostępniane rodzicowi/prawnemu opiekunowi, uczniowi do domu. Nie mogą być także kserowane, kopiowane, skanowane, itp.. Nie umożliwia się także robienia zdjęć takiej pracy
- Wgląd do pracy pisemnej ucznia odbywa się podczas indywidualnego spotkania z rodzicem/prawnym opiekunem, dniach otwartych w terminie dogodnym dla nauczyciela i rodzica oraz dla ucznia podczas lekcji.

4. Odpowiedzi ustne

- W odpowiedziach ustnych ocenia się zawartość rzeczową, uzasadnienie, język geograficzny. Dodatkowe pytania lub pomoc nauczyciela powodują obniżenie oceny
- Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez konsekwencji 2 razy w semestrze. Kolejne zgłoszenie nieprzygotowania po wyczerpaniu dozwolonej jego ilości skutkuje wpisem oceny niedostatecznej
- Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi przed lekcją lub na jej początku, najpóźniej po sprawdzeniu listy obecności i zapisaniu tematu lekcji
- **np.** nie obejmuje sprawdzianów i zapowiedzianych kartkówek
- Zgłoszenie nieprzygotowania ucznia do lekcji w ramach ilości **np.** mu przysługującej obejmuje :
  - nieprzystąpienie do odpowiedzi w przypadku jej wyznaczenia przez nauczyciela
  - brak pomocy naukowych, przyborów, materiałów zapowiedzianych przez nauczyciela
  - możliwość nie przystąpienia do niezapowiedzianej kartkówki
  - brak zadania domowego bez wpisu **bz** do dziennika

5. Prace domowe

- Uczeń , który nie wykona zadania domowego otrzymuje adnotacje bz (brak zadania bz1, bz2...bz5) piąte zgromadzone bz skutkuje wpisem do dziennika -zachowania ucznia informacji i obniżeniem jego zachowania o jeden stopień na półroczu.
- Uczeń, który zostanie złapany na ściąganiu, otrzymuje każdorazowo wpis z oceną niedostateczną z przedmiotu z którego odpisywał określone treści.
- Osoba, która udostępniała zadania domowe, informacje podczas pisania kartkówek, sprawdzianów, itp. otrzymuje za każdym razem uwagę z zachowania. Czwarta uwaga skutkuje obniżeniem oceny z zachowania o jeden stopień

6. Praca na lekcji

Uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą jeżeli:

- aktywnie uczestniczy w lekcji z zadawaniem pytań aktywnych,
- przygotowuje materiały do przyszłej lekcji
- Uczniowie otrzymują plusy /minusy które rozliczane są w systemie:
Pięć plusów – ocena bdb.
Pięć minusów – ocena nast.

7. Nieobecność ucznia

- Udział w różnego typu zawodach i konkursach przedmiotowych nie zwalnia ucznia z odrabiania pracy domowej, czy pisania pracy klasowej – termin odrobienia pracy dogodny dla ucznia ustala nauczyciel z określeniem dokładnej daty, ale nie później niż na następnej lekcji z danego przedmiotu.
- Uczniowie reprezentujący szkołę mają obowiązek również zapoznać się z tematyką lekcji czy innych zajęć w czasie ich nieobecności.
- Jeśli uczeń reprezentował szkołę na zawodach sportowych czy innych konkursach, nauczyciel nie wpisuje uczniowi (bz) , jeśli praca domowa zadana była w czasie jego nieobecności, a zadanie do wykonania było w następnym dniu.
- Nieobecność ucznia na 3 kolejnych lekcjach: uczeń ma obowiązek uzupełnienia zaległość najpóźniej do jednego tygodnia, uczeń jest również zwolniony z pisania kartkówki i odpowiedzi ustnej
- Nieobecność tygodniowa lub nieobecność na trzech kolejnych lekcjach z przedmiotu nie zwalnia ucznia z pisania zapowiedzianej pracy klasowej i zapowiedzianego sprawdzianu, jeśli jego zapowiedź odbyła się podczas obecności ucznia na zajęciach
- Jeśli uczeń jest nieobecny w szkole w dniu, w którym odbyła się zapowiedziana praca klasowa lub odbył się zapowiedziany sprawdzian i nieobecność ta jest przez rodziców (prawnych opiekunów) usprawiedliwiona, ma on obowiązek zaliczyć materiał najpóźniej na następnej lekcji z danego przedmiotu, z którego była praca klasowa lub był sprawdzian, bądź według ustaleń nauczyciela.

III. Sprawdzenie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym są **ocena śródroczna** i **ocena roczna**. Wystawia je nauczyciel po uwzględnieniu wszystkich form aktywności ucznia oraz wagi ocen cząstkowych.

1. Ocenę ustala się biorąc w pierwszej kolejności pod uwagę oceny :
  - prace klasowe, sprawdziany,
  - kartkówki i odpowiedzi ustne,
  - praca własna na lekcji, aktywność podczas zajęć,
  - rozwiązywanie zadań i ćwiczeń,
  - zadania nadobowiązkowe (konkursy, referaty, projekty, opracowania, gromadzenie informacji),
  - umiejętność korzystania z różnych źródeł wiedzy,
  - prace domowe,
  - organizacja zeszytów i potrzebnych przyborów.
2. Przy wystawianiu śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej uwzględnia się wyniki nauczania uzyskane przez cały okres (rok), indywidualne możliwości psychofizyczne ucznia, systematyczność oraz zaangażowanie w pracę na lekcji.
3. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna jest pochodną ocen bieżących. Nie musi ona jednak być ich średnią arytmetyczną.
4. Ustalając ocenę roczną uwzględnia się ocenę z I półrocza

IV Ogólne kryteria oceniania z przyrody

Uczeń otrzymuje ocenę:

NIEDOSTATECZNĄ jeżeli:

- nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą
- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności
- wykazuje wyraźny brak zainteresowania przedmiotem
- swoją postawą uniemożliwia pracę innym
- nie wykonuje zadań postawionych przez nauczyciela lub realizowanych przez grupę

DOPUSZCZAJĄCĄ jeżeli:

- rozpoznaje i nazywa podstawowe zjawiska przyrody
- posiada , przejawiający się w codziennym życiu, pozytywny stosunek do środowiska naturalnego
- opanował materiał programowy w stopniu elementarnym
- przy pomocy nauczyciela lub kolegów potrafi wykonać proste polecenia, wymagające zastosowania podstawowych umiejętności wymaganych w procesie uczenia się przyrody
- rozumie prosty tekst źródłowy
- jest biernym uczestnikiem zajęć, ale nie przeszkadza w ich prowadzeniu

DOSTATECZNĄ jeżeli:

- opanował wiadomości i umiejętności w stopniu podstawowym
- zna podstawowe pojęcia przyrodnicze
- rozpoznaje i ocenia postawy wobec środowiska przyrodniczego
- posługuje się mapą jako źródłem wiedzy przyrodniczej
- obserwuje pośrednio i bezpośrednio procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym oraz opisuje je
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji przyrodniczej
- potrafi wykonać proste zadania pisemne oparte na podręczniku lub innych źródłach wiedzy
- pracuje niesystematycznie, niechętnie wykonuje powierzone zadania

DOBRA jeżeli:

- posiada niewielkie luki w wiadomościach i umiejętnościach rozwijanych na lekcjach
- właściwie wykorzystuje przyrządy do obserwacji i pomiarów elementów przyrody
- korzysta z różnych źródeł informacji
- dostrzega wpływ przyrody na życie i gospodarkę człowieka
- proponuje działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego
- ocenia relacje między działalnością człowieka a środowiskiem przyrodniczym
- dokonuje porównań zjawisk i elementów przyrody, posługując się terminologią przyrodniczą
- dobrze posługuje się mapą geograficzną – potrafi odczytać zawarte w niej informacje
i posługiwać się legendą mapy
- systematycznie i efektywnie pracuje na lekcjach, potrafi sformułować dłuższą wypowiedź
- pomaga innym, nigdy nie przeszkadza w pracy

BARDZO DOBRA jeżeli:

- opanował w pełni materiał programowy
- projektuje doświadczenia i prezentuje je
- dostrzega i ocenia związki w przebiegu zjawisk przyrodniczych i działalności człowieka
- przewiduje następstwa i skutki działalności człowieka oraz przebiegu procesów naturalnych w przyrodzie
- wyjaśnia i rozwiązuje naturalne procesy w przyrodzie
- samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania postawione przez nauczyciela, posługując się zdobytymi umiejętnościami
- systematycznie pracuje na lekcjach
- sprawnie korzysta z dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji
- wykorzystuje wiedzę z przedmiotów pokrewnych
- bierze udział w konkursach przyrodniczych
- formułuje dłuższe wypowiedzi zawierające własne sądy i opinie

- wykazuje się aktywną postawą w klasie, poproszony nigdy nie odmawia wykonania dodatkowych zadań, aktywnie uczestniczy w rozwiązywaniu zadań realizowanych przez grupę, często wykazuje własną inicjatywę

CELUJĄCĄ jeżeli :

- posiada wiadomości wykraczające poza materiał programowy
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania przyrodnicze
- wychodzi z samodzielnymi inicjatywami rozwiązania konkretnych problemów
- odnosi sukcesy w konkursach , w których wymagana jest wiedza przyrodnicza wykraczająca poza program nauczania
- samodzielnie sięga do różnych źródeł informacji
- prezentuje swoje umiejętności na forum klasy
- potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji
- jest bardzo aktywny i autentycznie zainteresowany tym, co dzieje się podczas zajęć lekcyjnych

W przypadku klasyfikacji śródrocznej dopuszcza się sytuację, w której **ocena może być oznaczona + lub – jeśli:**

a.) + wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie przewyższają wymagania przypisane danej ocenie, nie osiągając jednocześnie wymagań do oceny o jeden stopień wyżej.

b.) - wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie odbiegają od wymagań przypisanych danej ocenie, ale znacznie przewyższają wymagania od oceny o jeden stopień niżej

V Śródroczne i roczne wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przyrody

Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny przedstawia poniższa tabelka

**Sródroczone i roczne wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu Przyroda w klasie 4
w Szkole Podstawowej im s.cz. Lorek w Biczycach Dolnych**

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) 2	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) 3	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) 4	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) 5	Wymagania wykraczające (ocena celująca) 6
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika				
Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: I.1, I.2, I.3, I.4, I.5, I.6, II.1, II.2, VI.1, VI.2				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia składniki przyrody nieożywionej i ożywionej - podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka - wymienia zmysły człowieka - wymienia źródła informacji o przyrodzie -wyjaśnia, czym jest obserwacja, a czym doświadczenie - podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie - podaje nazwy głównych kierunków geograficznych - odszukuje na planie lub mapie wskazany obiekt 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata - przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu - wyjaśnia, co to jest widnokrąg - wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu rysuje różę głównych i pośrednich kierunków geograficznych - rozpoznaje obiekty w terenie przedstawione na planie i opisuje je za pomocą znaków kartograficznych - określa położenie innych obiektów na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy ożywionych składników przyrody - wyjaśnia znaczenie obserwacji w poznawaniu przyrody - opisuje etapy doświadczenia - podpisuje na schemacie poszczególne części mikroskopu - opisuje sposób wyznaczania kierunku geograficznego za pomocą gnomonu - opisuje budowę kompasu - wyjaśnia zasadę tworzenia nazw kierunków pośrednich - oblicza rzeczywiste wymiary przedmiotu przedstawionego w różnych skalach - wyjaśnia, na czym polega orientowanie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie - określa przeznaczenie poszczególnych części mikroskopu - opisuje sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej - porównuje sposoby wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego składnika przyrody może wpłynąć na pozostałe wybrane składniki - planuje i prowadzi doświadczenie - wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów - wymienia nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji (odległych obiektów, głębin) - opisuje sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu

	mapie w stosunku do podanego obiektu - oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10			
Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze				
Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: II.9, II.10, II.11, III.1, III.2, III.3, III.4, III.5, III.6, V.3				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia stany skupienia, w których występują substancje podaje przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych w swoim otoczeniu - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia - odczytuje wskazania termometru - podaje nazwy przemian stanów skupienia wody - wymienia składniki pogody - rozpoznaje rodzaje opadów - wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady ciał stałych, cieczy i gazów - wyjaśnia zasadę działania termometru cieczowego - zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną - opisuje, w jakich warunkach zachodzą topnienie, krzepnięcie parowanie i skraplanie - wyjaśnia pojęcia: <i>pogoda, upał, przymrozek, mróz</i> - podaje nazwy osadów atmosferycznych - opisuje pozorną wędrówkę Słońca nad widnokretem, uwzględniając zmiany długości cienia - wyjaśnia pojęcia: <i>równonoc jesienna, równonoc wiosenna, przesilenie letnie,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, popierając przykładami, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej - wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania - opisuje sposób powstawania chmur - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne - wyjaśnia, jak powstaje wiatr - określa aktualne zachmurzenie - przyporządkowuje trzech przyrządy do rodzajów obserwacji meteorologicznych - opisuje zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia w zależności od wysokości Słońca nad widnokretem - opisuje zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokretem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości - porównuje właściwości fizyczne ciał stałych, cieczy i gazów - podpisuje na mapie kierunek wiatru - wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów - opisuje zmiany długości cienia w ciągu dnia - porównuje wysokość Słońca nad widnokretem w południe oraz długość cienia w poszczególnych porach roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje obieg wody w przyrodzie - wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi - wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżniają się na podstawie fazy rozwoju roślinności

<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, górowanie, zachód Słońca - wymienia daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku - podaje przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku 	<p><i>przesilenie zimowe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje cechy pogody w poszczególnych porach roku 	<p>w poszczególnych porach roku</p>		
<p>Dział 3. Poznajemy świat organizmów Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: I.4, IV.1, VI.6, VI.1, VI.7, VI.9</p>				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje trzy wybrane czynności życiowe organizmów - wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i>, <i>organizm wielokomórkowy</i> - wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i>, <i>organizm cudzożywny</i> - wymienia, na podstawie ilustracji, charakterystyczne cechy drapieżników - układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów - wymienia korzyści płynące z uprawy roślin w domu i w ogrodzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynności życiowe organizmów - podaje nazwy królestw organizmów - podaje przykłady organizmów roślinożernych i mięsożernych - wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe - podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych - charakteryzuje czynności życiowe organizmów - opisuje cechy przedstawicieli poszczególnych królestw organizmów - przyporządkuje podane organizmy do grup troficznych (samożywny, cudzożywny) - wymienia cechy roślinożerców - wymienia przedstawicieli pasożytów - wyjaśnia, co to jest sieć 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo - opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy (przykłady) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia potrzebę klasyfikacji organizmów - charakteryzuje wirusy - podaje przykłady pasożytnictwa w świecie roślin, grzybów, bakterii i protistów - podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt - wymienia nazwy kilku roślin leczniczych uprawianych w domu lub w ogrodzie

<p>- podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka</p>		<p>pokarmowa - wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu</p>		
<p>Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: IV.1, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5, IV.6, V.10</p>				
<p>Uczeń: -wymienia składniki pokarmowe - opisuje znaczenie wody dla organizmu - wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm - uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem - podpisuje na schemacie elementy szkieletu oraz narządy układów: pokarmowego, krwionośnego, oddechowego, nerwowego, ruchu i rozrodczego - wymienia zasady higieny poznanych układów - na rysunku pokazuje narządy zmysłów</p>	<p>Uczeń : - podaje przykłady produktów spożywczych bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy - opisuje rolę poszczególnych układów - wymienia trzy funkcje szkieletu - opisuje rolę poszczególnych narządów zmysłów - wyjaśnia pojęcie <i>cięża</i> - wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców - omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania</p>	<p>Uczeń: - opisuje rolę składników pokarmowych w organizmie - wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> - opisuje drogę pokarmu w organizmie - proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego - opisuje budowę poszczególnych narządów układu oddechowego, pokarmowego, krwionośnego, rozrodczego, nerwowego oraz układu ruchu - rozróżnia rodzaje połączeń kości - podaje nazwy największych stawów występujących w organizmie człowieka</p>	<p>Uczeń: - wyjaśnia rolę enzymów trawiennych - wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu - wyjaśnia, na czym polega współdziałanie układów: pokarmowego, oddechowego i krwionośnego - opisuje wymianę gazową zachodzącą w płucach - wymienia zadania mózgu - wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów</p>	<p>Uczeń : - opisuje rolę narządów wspomagających trawienie - wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki - charakteryzuje rolę poszczególnych składników krwi - wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę</p>

<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje na ilustracji komórki rozrodcze: męską i żeńską - wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i> - podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania - podaje przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania 		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na planszy elementy budowy oka i ucha - opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje rozwój nowego organizmu 	
--	--	--	---	--

Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: V.1, V.2, V.4, V.5, V.6, V.7, V.8, V.9, V.10

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasady zdrowego stylu życia - wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk - wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych - wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu - wymienia numery telefonów alarmowych - wymienia zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób zakaźnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje zasady prawidłowego odżywiania - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry - podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego - wymienia przyczyny chorób zakaźnych - opisuje przyczyny zatruc - opisuje zasady postępowania w czasie burzy - podaje przykłady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia - opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania - wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej - wyjaśnia, czym są szczepionki - wymienia objawy zatruc pokarmowych ze szczególnym uwzględnieniem zatruc grzybami - uzasadnia celowość umieszczenia symboli na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia - opisuje skutki niewłaściwego odżywiania się - opisuje skutki niedoboru i nadmiernego spożycia poszczególnych składników pokarmowych - wyjaśnia, na czym polega higiena osobista - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych - charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia istotę działania szczepionek - wyjaśnia, dlaczego należy rozsądnie korzystać z kąpiei słonecznych i solariów - wymienia sposoby pomocy osobom uzależnionym - podaje przykłady profilaktyki chorób nowotworowych
--	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady zjawisk pogodowych, które mogą stanowić zagrożenie - określa sposób postępowania po użądleniu - podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia - podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka - wyjaśnia, czym jest asertywność 	<ul style="list-style-type: none"> trujących roślin hodowanych w domu - opisuje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku skaleczeń i otarć - podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać - podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie - prezentuje właściwe zachowanie asertywne w wybranej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> opakowaniach substancji niebezpiecznych - wyjaśnia, na czym polega palenie bierne - wymienia skutki przyjmowania narkotyków - uzasadnia konieczność zachowań asertywnych 	<ul style="list-style-type: none"> przez uszkodzoną skórę - opisuje sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję - opisuje zasady postępowania w przypadku oparzeń - podaje przykłady dziko rosnących roślin trujących - wyjaśnia, czym jest uzależnienie 	
--	---	---	--	--

Dział 6. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: II.3, II.4, II.5, II.6, II.7, II.8, VI.1, VI.2, VI.3, VI.4, VI.5, VII.1, VII.2, VII.3, VII.4, VII.5, VII.6, VII.7, VII.8

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>krajobraz</i> - wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz - wymienia nazwy krajobrazów kulturowych - rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia - wymienia nazwy grup skał - podaje przykłady wód 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów - podpisuje na rysunku elementy wzniesienia - podaje po jednym przykładzie skał należących do poszczególnych grup - wyjaśnia, czym jest próchnica - wyjaśnia pojęcia: <i>wody</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów - opisuje cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych - opisuje wklęsłe formy terenu - opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych - na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości - podpisuje na rysunku elementy doliny - opisuje proces powstawania i rolę gleby - opisuje, jak powstają bagna - charakteryzuje rodzaje wód płynących - podaje przykłady działalności człowieka w najbliższej okolicy, które 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy: najdłuższej rzeki, największego jeziora, największej głębokości oceanicznej - podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka - wyjaśnia, w jakich warunkach powstają lodowce - podaje przykłady występowania lodowców na
---	---	--	---	--

<p>słonych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia trzy formy ochrony przyrody w Polsce - podaje przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych - wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła 	<p><i>słodkie, wody słone</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje wód powierzchniowych - podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych - wyjaśnia czym są parki narodowe i pomniki przyrody - opisuje sposób zachowania się na obszarach chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wynikające z rozwoju rolnictwa lub związane z rozwojem przemysłu - wyjaśnia cel ochrony przyrody - wyjaśnia czym są rezerваты przyrody - wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną 	<p>prowadzą do przekształcenia krajobrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości lub osiedla - wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym 	Ziemi
--	--	--	---	-------

Dział 7. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: VI.5, VI.7, VI.11, VI.8, VI.7, VI.6, VI.13, VI.10

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie - opisuje schemat rzeki, wymieniając: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście - podpisuje, np. na schematycznym rysunku, strefy życia w jeziorze - podaje przykłady organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora - wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie - opisuje przystosowania zwierząt do zmian 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie - opisuje, popierając przykładami, przystosowania roślin do ruchu wody - podaje nazwy organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki - podaje przykłady roślin strefy przybrzeżnej jeziora 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy, którymi różni się poszczególne odcinki rzeki - opisuje przystosowania organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki - charakteryzuje przystosowania roślinności strefy przybrzeżnej jeziora - charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej - charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki - wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> - układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze - charakteryzuje wymianę gazową u roślin - opisuje przystosowania roślin do wykorzystania światła - charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje przystosowania dwóch-trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych - charakteryzuje bory, grądy, łągi i buczyny - wyjaśnia, czym jest walka biologiczna - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki
---	--	--	--	--

<p>temperatury</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpisuje na schemacie warstwy lasu - przyporządkowuje po dwa gatunki organizmów do poszczególnych warstw lasu - opisuje zasady zachowania się w lesie - rozpoznaje na ilustracji dwa drzewa iglaste i dwa drzewa liściaste - wyjaśnia znaczenie łąki dla ludzi - wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw - podaje nazwy zbóż uprawianych na polach - podaje przykłady warzyw uprawianych na polach - wymienia dwa szkodniki upraw polowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przystosowania roślin do ochrony przed niekorzystną (zbyt niską lub zbyt wysoką) temperaturą - wymienia nazwy przykładowych organizmów żyjących w poszczególnych warstwach lasu - porównuje wygląd igieł sosny i świerka - wymienia cechy łąki - wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej - opisuje sposoby wykorzystywania roślin zbożowych - uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu 	<p>przed utratą wody</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych - opisuje wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu - porównuje drzewa liściaste z iglastymi - rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste i pospolite drzewa liściaste - rozpoznaje pięć gatunków roślin występujących na łące - przedstawia, w formie łańcucha pokarmowego, proste zależności pokarmowe między poznanymi organizmami żyjącymi na łące - wyjaśnia, czym różnią się zboża ozime i jare - wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych 	<p>abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych - przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki - uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt - przykłady innych upraw niż zboża, warzywa, drzewa i krzewy owocowe, wskazując sposoby ich wykorzystywania - przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych 	
--	--	---	--	--

